

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtno: 1 S 50 g; letoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

Jekleni človek.

Stroj naj bi bil človekov pomočnik in naj bi mu olajšal trdo borbo za življenski obstoj. V dobi svobodnjaškega gospodarstva pa je stroj postal človekov najnevarnejši sovražnik in tekmeč, ker ga spremlja brezposelnost in stiska množic. Poedinci, ki jim je nasilna krivičnost ali kak slučaj položil v roke moč in vodstvo, so ga z vso tehniko vred podredili v sužnja svojih sebičnih ciljev, da z njim podvojijo svoje bogastvo in svojo veljavo. V vojnah najstrašnejše orožje je danes stroj doma najneizprošnejši sovražnik množic in povzročitelj socialnega gorja. Postal je podoba neutешljive strasti in mrtve vesti dobičarskega podjetnika.

Iz Amerike javljajo, da se jim je posrečilo sestaviti železnega človeka, ki lahko nadomesti vsakega delavca. Inženjer Brown v Filadelfiji je skonstruiral stroj prave človeške postave z jeklenimi mišicami in mnogokratno človeško močjo. Ta človek-stroj lahko vrši navadni delavski posel, da se ga porabi za kakovostno delo ob nakovalih, žagah in drugod, je celo v delavnicah za avtomobile in v najpopelnejši konstrukciji tudi za mehanična dela v pisarnah. Njegova cena ni višja od letne delavčeve plače: 5000 frankov, to je okoli 2000 šilingov.

Ta ameriški stroj-človek ima mnogo kreposti, v katerih se delavec z njim ne more meriti. Nima svoje duše in volje, brezpogojno je vdan podjetniku. Njegovi udje so neutrudljivi, nikdar se ne pritožuje vsled preobremenitve, očitke predpostavljenih mirno prenaša, ne rabi počitka, ne dopusta in ne plače. Ne zmeni se za svoje sodelavce, ne vprašuje po delovnih urah, ne rabi zavarovanja in ne higijskih naprav, ne penzije ali starostne rente. Vsega tega, kar delavec rabi zase in družino, stroj-človek ne potrebuje. Le kapljice olja na od dela razgrete ude in kvečjemu še kake reparable — to je vsa njegova potreba.

Triumf moderne tehnike! Delavci postajajo odveč. Svet stoji tik pred najmodernejšo iznajdbo avtomatičnih tovarn, ki ne bodo več zaposlevale delavcev. Potem ne bo več štrajkov, mezdnih bojov — socialno vprašanje bo rešeno.

Da bi ne bilo življenskih zakonov, ki urejujejo življenje in gospodarjenje tudi preko in proti človeški volji! Stroj-človek, ki ne pije in ne je, ne rabi izobrazbe in ne zabave, ne duševne in ne duhovne hrane, bi bil ideal kapitalističnega gospodarstva. Saj bi imel moderni suženj le eno voljo: nagrabiti in nakopičiti gospodu bogastva in premoženja za udobno gospodovo življenje.

Pa čudno! Na višku moderne tehnike je podjetnik opazil, da naenkrat zastaja prodaja njegovih izdelkov in da se število njegovih kupcev trajno krči dotlej, da z zadnjim delavcem izgine iz podjetja zadnji kupec. Stroj-človek je naenkrat postal — brezposeln kot vsa izrinjena delavska množica.

Odkod vzrok tega nenavadnega pojava? Zakaj propada gospodarstvo ob najdovršenejših čudežih tehnike, ob najradikalnejšem znižanju proizvodnih stroškov, ob izredni pocenitvi tovarniškega blaga? — Svetno premoženje je morda omejeno, samo gotova količina ga je. Čim si poedinec nagrabiti pretirano bogastvo, primanjkuje življenskih sredstev veliki množici, podjetnik torej pretirano bogastvo množici naravnost ukrade. Biti mora neka gospodarska zapoved, ki od podjetnika zahteva, da naj opusti vse, kar bi množilo

njegovo premoženje, a istočasno povzročalo zlo drugim. Krivica, storjena delavskim družinam, se širi na vse druge stanove tja da podjetništva, ki ob padanju splošne kupne moči naenkrat stoji pred propadjo. Gospodarstvo torej tudi ni najvažnejše sredstvo za dosego čim največjega napredka. Gospodarstvo ni znanost po vzorcu kake matematike, ki v številkah izraža neizpodbitne resnice naravnih zakonov. Vse samo misli, ki se usiljuje ob tem nenavadnem pojavu stroja-človeka.

Danes se vedno očitneje kaže velika zmeta kapitalističnega gospodarskega reda, zgrajenega na profitarski strasti, ker se upropaščuje z lastnimi sredstvi. Zmoten pa mora biti tudi nauk marksističnega socializma, ki je videl ob koncu sedanjega procesa množico pro-

letarijata in peščico bogatinov. Načrte prvih in drugih je prekrizala poglavitna gospodarska zapoved ljubezni do bližnjega, ob njej se triumf moderne tehnike spreminja v prokletstvo, ob njej sta se razblinili kapitalistična in socialistična miselnost.

Stroj-človek je zadnji odraz dosedanega človeka železne pesti in brez srca. Kot je usoda zadela stroj, da je ob brezposelnosti ostal kvečjemu še nek zanimiv tehnični izum, tako ostaja stari človek bodočim rodovom najnazornejši vzgled, kam dovede življenje gole profitarske strasti in sebičnosti. Na njuno mesto stopa zopet živi človek, ki je ustvarjen iz božje roke po božji obliki, s srcem in dušo in z v sebi utelešeno zapovedjo ljubezni do Boga in bližnjega.

Neodvisnost Avstrije je zajamčena.

Minuli teden je bival na Dunaju italijanski državni podtajnik Suvich. Vrnil je svoječasni obisk kanclerja dr. Dollfussa v Rimu in Riccione. Njegovo bivanje je vzbudilo obilo pozornost, Avstrija je bila zopet v ospredju mednarodnih interesov. O pogovorih med njim in kanclerjem je bilo izdano uradno poročilo. Iz poročila kot iz pripomb raznih listov se da trditi, da je borba za avstrijsko neodvisnost zaključena.

Na dan podtajnikovega prihoda na Dunaj je kancler v zboru kršč. soc. poslancev izrekel trdo pritožbo nad brutalnim nasiljem nar. socialistov, ki potom radia, letakov in bomb ogrožajo red in mir v državi. Glavno, kar je vlada nato od Suvicha dobila, je zatrdilo, da **sme v boju za državno neodvisnost v polni meri računati na Italijo in Anglijo.** Želja italijanske vlade je — je izjavil Suvich zastopnikom časopisja — da Avstrija vrši svoje poslanstvo v Evropi. Govori se, da je Italija za slučaj nasilne priključitve vladi obljubila celo vojaško pomoč.

Pogovori zastopnika italijanskega vladnega šefa so se nadalje tikali tudi ureditve gospodarskega vprašanja v Podonavju. Suvich se je izrazil časnikarjem, da hoče Italija svoje trgovinske vezi z Avstrijo še bolj utrditi. (V tej zvezi se govori, da je Avstriji obljubljeno svobodno pristanišče v Trstu, s čemer postane

naša država neodvisna od Hamburga in Bremena.) Italija nadalje priporoča gospodarsko zblizanje Avstrije in Madžarske, ki naj pozneje vodi do gospodarskega bloka Italija—Avstrija—Madžarska (ev. nekoč še Nemčija). Sporazum Italije in Francije v srednjeevropskem vprašanju naj nato omogoči zblizanje z Malo antanto. Bajje Anglija ta načrt odobrava brez pridržka.

Nekateri listi še poročajo, da je Italija po Suvichu v pogledu nemško-avstrijskega spora vladi izjavila svojo pripravljenost, da bo s pomočjo velesil pritisnila na Nemčijo, da **podpiše pogodbo, v kateri bo za vedno zajamčila neodvisnost Avstrije.** „Lavoro fascista“ tudi zatrjuje, da Italija odstopa od tega, da naša država postane fašistična in da ji je dovolj, ako se preosnuje v krščansko-stanovsko državo v smislu papeževe okrožnice.

Po vseh teh izjavah in poročilih je torej posneti, da je neodvisnost naše države zajamčena. Ne manjka pa tudi nemških listov, ki svarijo pred italijansko zvestobo, češ kot se je glede avstrijske bodočnosti Italija izneverila Nemčiji, bi se nekoč znalo zgoditi tudi Avstriji. — Naj dodamo končno še mi svojo pripombo: boljša je neodvisnost naše države s pomočjo Italije kot pa njena podreditev pod pruski škorenj.

Mala antanta si je na praški konferenci začrtala smernice najožjega gospodarskega sodelovanja. Vse tri države so sklenile, da bodo uredile in pospeševale medsebojne gospodarske stike, zato se bodo medsebojno podpirale v pogledu železniškega prometa, plovbe na Donavi, letalskega prometa. Nadalje bodo skušale izenačiti trgovsko pravo in poenotiti carinske postave. Sodelovale bodo končno glede tujskega prometa, gospodarskega šolstva. — Naraščajoči gospodarski pomen zveze Češke, Jugoslavije in Rumunije zna imeti na ostale sosedne močno privlačno silo.

Balkanska pogodba gotova. Grčija, Jugoslavija, Rumunija in Turčija so sklenile pogodbo, da si zajamčijo medsebojno ohranitev sedanjega političnega reda na Balkanu in onemogočijo vsakojake spore med državami, ki bi znali dovesti do vojnih zapletljajev. Države si zagotovijo medsebojno prijateljstvo in sodelovanje. — Sklenitev te pomembne meddržavne pogodbe na Balkanu je nedvomno sad prizadevanj jugoslovanskega kralja. Pogodbi se ni

pridružila Albanija vsled svoje odvisnosti od Italije in tudi — vsaj doslej — ne Bolgarija, ki očita Grčiji, da ni izpolnila svoječasne obljube glede bolgarskega dostopa do Egejskega morja. Čim bodo sporna vprašanja med obema državama rešena, Bolgarija pristopi k balkanskemu paktu. Njegove članice se nadejajo zagotovitve miru in gospodarske ter kulturne okrepitev Balkana.

Nov delovni red v Nemčiji. Hitler je izdal napovedani zakon o ureditvi narodnega dela. Zakon je posebnost, kakršne svet še ni videl. Odpravljene so vse dosedanje delodajalske in delavske organizacije, na njihovo mesto postavlja novi red podjetje, ki ga s polno odgovornostjo vodi podjetnik, ki stoji s svojim delavstvom zvezan „po časti in zvestobi“. Podjetnik ima v zadevah obrata odločilno besedo in mora skrbeti za blagor svojega delavstva. Ob strani mu stoji svet delavskih zaupnikov, katerega člani morajo pripadati nemško-nacionalni fronti delavcev, in državni zastopnik dela, ki nadzira obratni red in urejuje de-

lovno razmerje ter razsoja spore. Vsak podjetnik z 20 delavci mora izdati pismen obratni red, v katerem določa dnevni delovni čas, odmore in način plačevanja mezd. Podjetnik, ki izrablja svojo moč v škodo delavstva, pride pred častno sodišče, ki kaznuje z opominom, denarno globo ali celo odstavitvijo podjetnika. Vsi dosežani delavski zakoni so odpravljani. Za državne uradnike izide poseben zakon. — To novo delovno pravo je tako svojevrstno, da se ga v javnosti še ne ocenjuje. Na vsak način pa je z njim prevzela država diktaturo nad delom in si podredila i podjetnike i delavce. Na posledice tega nenavadnega poizkusa nemške vlade je svet lahko radoveden.

Rumunija napovedala boj fašizmu. Po umoru min. predsednika Duce je prišel na vlado Tatarescu, ki je znan pristaš Francije, k sodelovanju je pritegnil dosejanega zunanega ministra Titulescu, o katerem pravijo, da je duša Male antante. Nova vlada je napovedala brezobziren boj fašistom, ki so zakrivil smrt Duce in s tem dokazali svojo nevarnost. Aretiranih je bilo nad 10.000 fašistov, med njimi se nahajajo generali, profesorji, advokati, učitelji in popi. Vlada nadalje pripravlja temeljito finančno in upravno reformo, da s tem odstrani možnost nadaljnega rovarjenja radikalnih elementov.

Važna šolska odredba. Prosvetno ministrstvo je izdalo novo odredbo, v kateri ponovno povdarja učiteljevo dolžnost, naj vzgaja otroke v versko-moralnem smislu in v zvestobi do države. Odredba naglaša, da ustvarjanje notranjih vezi mladine do vere, države in naroda nikdar ni pomenilo politiko, marveč je umeven predpogoj vsakega vzgojnega dela. Vzgoja v tem smislu pomeni gojitev spoštovanja do cerkve in države in le taka vzgoja jamči tudi za pravo gojitev narodnega čuta, kajti pojma „avstrijsko“ in „narodno“ se medsebojno ne izločujeta. V tej zvezi se mora polagati veliko važnost na osebni učiteljev vzgled. Zato pa je pristop učiteljstva osnovnih in srednjih šol v domovinsko fronto najboljši dokaz, da je učiteljstvu državna vzgoja res zadeva srca. (Ne vemo sicer, v koliko bo učiteljstvo našega ozemlja ta ponovni opomin najvišje svoje instance vzelo dobrohotno na znanje, nešteti slučaj protiverškega, protidržavnega in protinarodnega postopanja mnogih učiteljev naših manjšinskih šol pričajo kvečjemu o nasprotnem. Vendar se nadejamo, da poseže Dunaj z železno metlo končno tudi v naše šole in ustvari red, ki ga zahtevajo interesi države in naroda. Op. ured.)

PODLISTEK

Sloveni na pohodu.

Vladimir Levstik.

Pred dve tisoč leti je bil Rim prestolnica sveta. Rimski oblastniki so vladali tudi našim zemljam. Zgradili so v njih cvetoča mesta: Emono, ki je postala Ljubljana, Celejo, ki ji pravimo Celje, Petovium, ki se zove Ptuj, in še mnoga druga. Toda zgodilo se je, da so postavili rimski vojniki na gori Kalvariji tri lesene križe in so nanje pribili tri može: levega in desnega, ker sta bila razbojnika, srednjega, ki je rekel, da je Božji sin in kralj po večni Ljubezni... Tisti dan, ko je izkrvavel Krist na rimskem križu, se je začel konec cvetočega carstva.

Mogočna država je pokala od lastnega napuha, trohnela od krivice in razuzdanosti, rušila se pod naval divjih rodov. Preden je minulo pet sto let, je zastokal Rim pod peto svojih lastnih nekdanjih sužnjev.

Čas je bil podoben sodnemu dnevju. Neznane dežele so postajale svojim ljudstvom pretesne in so jih bruhale na zapad. Karkoli je obrodilo rimsko gospodstvo v podjarmljenih krajih, je izginilo. Našo zemljo so zaporedoma pustošili krvoločni Huni, Germani, Gotje in Longobardi. Za ledji teh pa je preplavljala ravnine ob Donavi silna človeška reka. Privalila se je z ruskimi planjev, skrčila

Leto nesreč in katastrof. Svež je še spomin na žrtve železniške nesreče v Franciji, niso še odkopani zasuti delavci v Češkem premogovniku, že se javlja iz Indije tretja nesreča. Indsko pokrajino Bengalijo je obiskal silen potres. Število smrtnih žrtev se čeni do 10.000, porušena so mesta in vasi, porušene železniške postaje in mostovi. Iz razpoklin zemeljske površine dere podtalna voda in tvori velikanska jezera. Povodenj onemogočuje rešilna dela.

Ljudsko štetje.

Vlada je odredila za 22. marca ljudsko štetje v vsej državi. Rezultat štetja naj služi kot podlaga reformi javnega življenja v državi, ki ga je pretirana strankarsko-politična borba docela zmaličila in popačila. Štetje bo torej najdalekosežnejših posledic in je zato jasno, da bo vlada načinu ljudskega štetja posvetila največjo pažnjo. Neposredno pa so na ljudskem štetju zainteresirane tudi vse slovanske manjšine v Avstriji, posebne važnosti je zanje izmed 16 vprašanj, ki bodo predložena posameznim v odgovor, vprašanje narodnosti in jezika.

Ni še dolgo od tega, ko je v pogledu narodnosti in narodne pripadnosti vladala med teoretiki in med praktiki velika needinost. Vpliv svobodnjaštva se ni ustavil niti pred najbistvenejšimi človeškimi vprašanji religije in narodnosti. Postavil je glede narodnosti načelo: Vsak naj si sam izbira svojo narodnost po mili volji. To načelo je dovedlo do najabsurdnejših slučajev in krivic, ki so rodili le gorje in zlo. Šele v najnovšem času si utira pot med narode nova, pravičnejša miselnost, ki pometa s svobodnjaštvom v gospodarstvu in politiki in ki ne more ostati brez vpliva tudi pri tako važnih vprašanjih ljudskega štetja.

Kaj učijo izkušnje zadnjih ljudskih štetij v naši deželi? Pri ljudskem štetju leta 1880 se je uradno naštelo 85.200 Slovencev in 235.000 Nemcev. Štetje leta 1910 izkazuje 66.600 Slovencev in leta 1923 — to je trinajst let pozneje — pa se je uradno naštelo le še 37.224 koroških Slovencev. To se pravi, da se je slovenski narod na Koroškem, ki šteje v državi poleg gradiščanskih Hrvatov največji prirastek rojstev, znižal za dobro desetletje za celih 29.000 ljudi. Istega leta so slovenske organizacije izvedle zasebno štetje v 57 občinah in dognale, da prebiva na slovenskem Koroškem 71.472 Slovencev in 9162 Nemcev. Polovico števila Nemcev so tvorili ponemčeni Slovenci. Značilen za vrednost uradnega štetja 1923 je dve leti pozneje izišli župnijski zemljevid dr. Martina Wutte-je in župnika Streita, ki navajata 81 čistih slovenskih žup-

carigrajske zidove in bučala naprej, išoč zemlje, kjer bi se razprostrla. Ustavila se je pod Karpati; nato je vnovič dvignila svoje valove in vdrla na jugozapad. V krvavih bojih je strla Langobarde, pohodila Celejo, dospela na Savo. Langobardi so se umikali iz svojih dežel, zakaj strah in trepet sta šla pred novimi gospodarji. Slišalo se je, da jim ni števila: ves svet tam zadaj je bil njih, prav od ondod, kjer vstaja sonce iz črnih prepadov noči...

In ko so prekoračili Savo in so nadaljevali svojo pot, so videli sela prazna in zapuščena; glas o njih moči je iztrebil deželo. In ustavljal se so trume, popravljale razdejana domovja, izbirale rodovito zemljo in tesale orale iz gozdnih dreves. Druge pa so hitele naprej, zakaj pokrajina je bila izumrla in prostora je bilo v njej dovolj. Še pred Celejo se je bila odcepila druga četa in jo mahnila po dolini Drave in Mure ter posedla vso zemljo širom okoli Velikega Kleka.

Ena teh čet, ki so udarile preko Save, je bila zelo majhna po številu: največ je imela slabotnih starcev, žensk in otrok, ki so sedeli na telegah, zapreženih z jakimi voli. Za telegami so se mukaje in beketaje gnetle črede goved in drobnice, nadzorovane od velikih kosmatih psov. Ob vozovih so stopale redke straže, zadaj in spredaj pa sta žvenketala peš in na konjih dva voja mož in mladeničev, krepkih bojevnikov, oblečenih v platno in ovčje kožuhe, oboroženih s kopji, z loki in

nij z 68.826 duš, -8 župnij slovensko-nemškega značaja in z 28.761 dušami in 9 nemško-slovenskih župnij z 11.561 duš. Če vzamemo, da je v čisto slovenskih župnijah samo 90% Slovencev, da je nadalje v slovensko-nemških župnijah 75% Slovencev in da je v nemško-slovenskih župnijah samo 25% Slovencev, tedaj dobimo, da je v 108 župnijah 109.068 prebivalcev in od teh je 86.379 Slovencev.

Te številke raznih štetij govorijo, da je način ugotovitve narodnosti in jezika poglavito vprašanje in da imamo na to polagati največjo važnost. Dosedanji zakon o ljudskem štetju prepušča način ugotovitve politični oblasti. Izza zadnjega štetja nam je postopanje politične oblasti še v dobrem spominu, ko se je kratkomalo odstavljalo števne komisije naših občin in nastavljalo v te svrhe nam „naklonjene“ učitelje in druge „zanesljivejše osebe“. Podrobne številke zadnjega ljudskega štetja statistični urad do danes ni obelodanil. Pa je razumljivo, ker bi med rezultati štetja v posameznih občinah in dejanskim, objektivnim položajem zazijala velika razlika, ki bi uradno štetje v naših krajih postavila v čudno luč.

Uvodno smo navedli, da si utira pot med narode nova miselnost, ki odločno zanikava, da bi bila narodnost in jezik predmet poedinčne izbire. Narodnost je podana po materni govoric in pokoljenju, ki sta njena najizrazitejša znaka. Ne moremo še govoriti, v koliko bo ta nova miselnost prišla v deželi do veljave in v koliko bo nanjo polagala važnost država. Vsekakor bi bilo i v njenem interesu, da **pritegne v narodnostno-mešanih krajih naše dežele nepristranske komisije, v katerih bo zastopana tudi manjšina.** Na vsak način pa bo njena dolžnost, da se pri štetju že vnaprej onemogoči vsako omejevanje svobode, vsako potvarjanje stavljenih vprašanj in vsak neresničen podatek.

Naša narodna manjšina bo na ljudsko štetje meseca marca polagala veliko važnost in je pripravljena poslužiti se vseh postavnih sredstev, da se v interesu mirnega sožitja v deželi štetje izvede tako, kot to narekuje pamet in resnica.

DOMAČE NOVICE

Žrelec. (Sadovi raznarodovanja.) Usodopolne posledice raznarodovanja postajajo vedno vidnejše: z narodnim prepričanjem gine tudi verski duh in na njegovo mesto se vedno bolj usiljuje svobodnjaštvo, nek „nacionalizem“ raznarodovanih in ponemčenih, versko brezbrizje in duševna otopelost. Še nedavno je bil naš č. župnik prisiljen javno s prižnice razgla-

s teškimi hrastovimi beti. Nekateri so bili pokriti s klobuki, drugi z uplenjenimi grškimi in longobardskimi šlemi. Ta je nosil kovinast ščit, oni lesenega, prevlečenega z volovsko kožo. Svetlorjavni lasje so jim vihrali v pomladnem vetru, sokolje oči so bistro pazile na vse strani.

To so bili junaki, pod katerih nogami se je tresel svet. Bili so naši pradedje...

Na čelu sprednjega voja ni jezdil izkušen sivec, kakor je veleval davni običaj, nego lep, drzen vojniki, mladenič jedva osemnajstih let, a silne rasti in neustrašenega pogleda. Na glavi je imel svetlo bronasto čelado, ob stegnu mu je brenketal širok meč, preko pleč in golih prsi, pokritih s še nezaceljenimi ranami, mu je viselo na jermenu dolgo kopje. Beli šarec je ponosno prhal pod njim, kakor bi se zavedal, da nosi glavarja.

Črne šume so zibale svoje vrhove ob starodavni rimljanski cesti in bučale z glasovom tromb in bojnih rogov: „Naprej! Vse naprej!... Zakaj tam spredaj je gotovo morje.“

Več dni so bili na pohodu. In nikjer boja. Nikjer žive duše. Le tu in tam se je kadilo pogorišče v vasi, ki so jo Longobardi zapalili pred svojim odhodom; le tu pa tam je trohnel za potjo mrlič.

Sonce je prestopilo vrh neba. In mladi jezdec se je obrnil k srečkemu starcu, ki je jahal molče ob njegovi strani.

„Morana se je pod Celejo napila krvi do sitega,“ je rekel z zvonkim glasom. „Kar nas

pesmi. Med petjem še kratka enodejanka. Kdor ljubi petje, naj nas poseti!

Smihel pri Pilberku. Pevski koncert priredi „Gorotan“ na Svečnico ob 3. uri v Šerčerjevi dvorani. Na sporedu bodo narodne in umetne pesmi, vmes šaljivka „Hlače“. Kdor hoče poštenega razvedrila, naj nas ob tej priliki poseti!

Uspesh slovenske pesmi. Sredi januarja je dunajska Ravag priredila jugoslovanski večer in je oddajala po radiu po 20 minut prenose iz Ljubljane, Zagreba in Beograda. Ljubljanski program je izpolnil slovenski vokalni kvintet, ki je pel harmonizirane slovenske narodne pesmi. O tem večeru so objektivnejši nemški listi polne hvale, prednost dajejo prenosu iz Ljubljane, za katerega le obžalujejo, da je trajal samo 20 minut. Graška „Tagespost“ piše poslovno: Iz Ljubljane, ki je otvorila program jugoslovanskega večera, smo čuli narodne pesmi vokalnega kvinteta, najboljše, kar nam je večer nudil. Izenačeni glasovi, dobra izšolanost, medsebojna povezanost, lepa modulacija in nežni piano. Splošni učinek je bil lep harmonično zaokrožen. Žal, le prekmalu je minulo 20 minut ljubljanskega programa. — Tako nemški list o slovenskih pevcih in pesmi.

GOSPODARSKI VESTNIK

O zimskem krmljenju. Še vedno delamo velike napake, da krmimo pozimi svojo živino enolično in ne da bi bili prej preračunili, koliko in kakšna krmila imamo za zimo na razpolago. Tudi moramo že sedaj presojudati, ali bo krmljenje živine z razpoložljivimi krmili dovolj uspešno in tudi dobičkanosno. Često se izplača dokupiti močna krmila za najbolj mlečne krave itd. Le če vemo za množino vseh krmil in tudi za njih kakovost ali krmsko vrednost že takoj ob začetku zimskega krmljenja, lahko določimo, koliko posameznih krmil smemo pokladati vsak dan živini, da bo vse krmljenje skozi celo zimo enakomerno, pa tudi kolikor mogoče izdatno in dobro. Le dovolj dobro, primerno in redno krmljena živina nam bo plačevala pokladano krmo z zadostno množino mleka ali z opravljanjem dela ali pa s tem, da se nam čimprej opita. Ob slabo in neredno krmljeni živini ne pričakujemo nikakih dohodkov. Zato pa zelo nespametno ravnaajo oni živinorejci, ki hočejo prerediti čez zimo preveč glav živine. Vsak tak naj pojmi, da vedno več neseta dve dobro in primerno krmljeni živali, kakor pa tri slabo krmljene. Število glav živine mora biti vedno v skladu in pravem razmerju z množino pridelane krme. Boljše je imeti manj živine in to dobro krmiti, kakor pa imeti preveč živine, ki ostane mršava.

Največja ovira gospodarjenju in napredku — obupavanje. Znana liberalna kmečka stranka goji med ljudstvom trajno nezadovoljnost ter ustvarja med kmeti radikalizem, ki bi znal postati opasen. Naj noben prevdaren gospodar danes ne prezre, da je vsako govorjenje o nevzdržnem gospodarskem položaju in predstoječi katastrofi kakor motna voda, kateri ne vidiš tokov in ne moreš videti, ob ketarih mlinih bo drla. Često se za radikalizmom skrivajo koristolovci in politični agenti. Gospodarji naj danes ne izgubijo živcev! Popolnoma napačno je, pričakovati odpomoči vsem neprilikom od države. Potem bi morala biti država ena sama bolnišnica, zavarovalnica ali vsaj dobrodelen zavod. Pomagati si moramo kolikor mogoče sami in prijeti povsod s pogumno voljo za delo in iz kamnov bo kruh.

Med kmetijstvom in industrijo naše države se bije že leta oster boj. Svetovna trgovina se je izožila na trgovino držav s sosedi, vsaka država pa se skuša danes že čim najbolj osamosvojiti od inozemstva. Naša industrija išče sedaj odjemalcev za svoje blago in bi rada videla, da bi država bila navezana na uvoz kmetijskih pridelkov iz inozemstva, ki bi zato sprejemalo njene izdelke. Avstrijsko kmetijstvo pa se bori za dokaz, da je samo zmožno kritja celotnih potreb po kmetijskih pridelkih v državi, in je našlo v kanclerju svojega najbolj-

šega zagovornika. Že svoječasno je kancler naglasil, da polaga na prospeh kmetijstva največjo važnost in tej izjavi je do danes ostal zvest. Zato sme avstrijsko kmetijstvo z upanjem zreti v nadaljni razvoj gospodarskega življenja samostojne Avstrije.

Ameriški dolar bo stabiliziran na 50 odstotni višini dosedanje vrednosti. Zato je predsednik Roosevelt vse v Ameriki nahajajoče se zlato proglasil za narodno last. Zlato je romalo v državno zakladnico in bo služilo kot denarno kritje. Roosevelt upa, da bo s stabilizacijo dolarja v višini polovične dosedanje vrednosti zamogel dvigniti blagovne cene, kar smatra za predpogoj gospodarske obnove Amerike.

Velikovški trg min. tedna: Pitani voli 90—1.—, vprežni voli 70—80, mladi voli 60—75, plemenske krave 60—70, žive svinje 1.00—1.10, zaklani prašiči 1.40—1.50, prašiči za rejo 1.20—1.40, ovce 60—65, jajca 15—19, sirovo maslo 2.50—3.60, rž 19—21, oves 14, ječmen 15—18, koruza 13—15, ajda 16—17, krompir 16 g za kg.

RAZNE VESTI

Moč božične skrivnosti. Nek angleški list poroča o dvatedenskih letošnjih božičnih počitnicah ruske dece. Sovjeti se niso upali upirati novoletnemu počitku, a so strogo prepovedali izraz „božični prazniki“ in ga nadomestili z „zimskimi počitnicami“. Šolska vodstva so morala dnevno prirejati za gojenje skupne obiske muzejev, kinopredstav, drsaljšč, smučarske izlete in slično, da „ne bi mladina bila izpostavljena kvarnemu vplivu versko navdahnjenih starišev“. Ti naporji pa so le malo zalegli, vedno spet je izbruhnulo tudi pri najmlajših dožitvetje božične skrivnosti z vso silo globoke ruske duše na dan. — Duha se pač ne da umoriti!

Bajna dežela je republika Honduras v Srednji Ameriki. Tam imajo srebrni hrib, zlato reko in železno goro. Srebrni hrib je rudnik el Rosario, oddaljen dobrih 100 km od obale Tihega morja. Poleg tega je v deželi mnogo izkoriščanih in neizkoriščanih rudnih žil in še mnogo zlatonosnega peska v strugah mnogih rek in potokov. Niti približno se ne da določiti količina zlata v pesku in skalah tamošnjih zlatonosnih gora. Nad 700 rudnikov so že odkrili in so našli svinec, železo, srebro, zlato, kaolin, cink, nikelj, marmor, premog, sadro in asfalt. Zlata reka je Guyape s pritoki, ležišča zlata se vlečejo ob obeh bregovih in daleč na obe strani. V osrčju dežele je železna gora, ki daje magnetično železo najboljše kakovosti. Samo na površju je nad 400.000 ton zelene rude, v notranjosti gore na blizu 60 milijonov ton. — Res bajna deveta dežela!

Sprememba v etru. Sredi januarja so v soglasju s sklepom radio-konference v Lucernu spremenile skoraj vse evropske radio-postaje svoje valovne dolžine. Nova razdelitev valovnih dolžin je bila potrebna, ker se je večina postaj v zadnjem času zelo ojačila in je tudi znatno število postaj delalo zmešnjavo v etru. Z aparati starejšega tipa že sploh ni bilo mogoče ločiti dveh postaj z bližnjimi valovnimi dolžinami. V zadregi so sedaj posestniki radio-aparatur s staro razdelitvijo postaj. Treba si bo pač nabaviti novo skalo.

Drago je plačal. — Bogataš je nedavno prišel k nekemu avstrijskemu župniku, da mu javi izstop iz katoliške cerkve, ker se je hotel civilno poročiti z drugoverko. Bogataš je zahteval za svoj izstop potrdilo, potrebno za urad. Mirno mu župnik ugodil, nakar vpraša bogati gospod: „Koliko to stane?“ — Župnik ga resno pogleda in izreče tri težke besede: „Vaše večno zveličanje!“ Bogataš se strese in hitro odide ven.

Ribe padajo iz oblakov. — Deževanje rib je posebnost narave, ki je redka, vendar ne čudež. Znanstveno je dokazano, da je tekom 1600 let bilo 71 ribjih dežev, od teh 27 v Evropi. Zadnji ribji dež pa je bil leta 1928 v državi North Carolina v Ameriki ob Atlantskem oceanu. Po zelo hudem nalivu so našli po mla-

kah vse polno rib, ki so jih lahko pobirali z roko. Tak dež povzročajo viharji, ki se dvignejo na morju in nosijo seboj tudi morske ribe in jih pozneje med dežjem pomečejo na suho.

Nove vžigalice. — Dva meščana na Nemškem sta izumila vžigalico, katero zamoreš 20 krat prižgati. Ni daljša in debelejša od navadne vžigalce, narejena pa je iz neke snovi, ki gori brez pepela, duha in dima. Okrog palčice so narejeni ozki kolobarji, ki so namesto vžigalne kapice. Teh kolobarčkov je 20. Prvič prižgeš prvi kolobarček, ki gori toliko časa kot lesena vžigalica. Ko ta pogori, palčica ugasne in lahko jo še 19 krat prižgeš. Nova vžigalica je cenejša od 20 lesenih.

Po 50 letih jedla poročno potico. — Iz Amerike prihaja mična vest, da sta nek profesor in njegova žena na dan zlate poroke jedla potico, ki jima je bila spečena na dan zaroke pred 50 leti. Oče neveste je bil namreč ravnatelj tovarne konzerv in je polovico potice konzerviral v posebni škatli. Po 50 letih je ta potica izvrstno teknila jubilentoma. — Pa kaj je ta ameriška originalnost v primeri z navado naših starih mater, ki shranjujejo svojo poročno obleko često nad 50 let do svoje smrti!

Pri Arabcih je narobe svet. Kristjani pišemo od leve na desno, Arabci pa od desna na levo. Naši brivci brijejo od zgoraj navzdol, arabski pa od spodaj navzgor. Pri nas se poljublja roko človeku, ki ga visoko cenimo. Arabec pa stisne v takem primeru roko spoštovani osebi, potem pa poljubi svojo desnico. Če pri nas pridemo v pisarno ali smo doma v sobi, smo odkriti vsaj takrat, ko imamo goste. Arabec si v takem slučaju brž natakne feš na glavo, ker velja v njegovi deželi za neotesanost, če sprejmeš človeka z odkrito glavo. Arabec prireja pri pitju kave tak koncert z ustnicami in jezikom, da bi se pri nas dostojnemu človeku želodec obračal. Pri nas gre mrlič od doma na zadnjo pot z nogami naprej, pri Arabcih pa z glavo naprej. Na naših pokopališčih stoje nagrobni spomeniki in drevesca zagrobom pri glavah umrlih. Arabci jih postavljajo k nogam. Arabski svet je torej res narobe-svet.

Na podjunskega fikeju. Potnik: „I, kaj pa je danes vlaku, da vozi tako prekvato počasi in previdno?“ — Sprevodnik: „Veste, gospod, danes imamo nekaj košar jajec s seboj.“

Mladim prijateljem! Dolgčas, pravite, Vam je bilo po sivolasem celovškem stričku. Verujte, tudi njemu se je tožilo po mladih znanjih. Zato hočemo v novo leto naše prijateljstvo še bolj utrditi, da boste Vi, fantje, rastli kot mlada drevesca, in ve, dekleta, kot lepe rože na vrtovih in gredah naše lepe slovenske domovine. Redno v mescu se bo oglašal vaš znanec v kotičku našega lista. Vi pa pošiljajte svoje rešitve redno na naslov lista. Za vsakogar je še darov v stričkovi knjižnici. Pet srečnih nagrajencev bo izžrebanih po rešitvi sledeče naloge: Prvi slovenski pesnik je složil vzpodbudno pesem na svoje rojake. Iz naslednjih zlogov sestavite prvo vrsto prve njene kitice: **Slov jezem encal jaz drava tvoj.** Rešitve je vpslati tekom prihodnjega tedna, imena rešilcev se priobčijo.

Umetne oči

8 izgotavljamo po naravi za naše bolnike.

F. Ad. Müller Söhne, Wiesbaden, v Celovcu, Hotel Sandwirt, dne 26. in 27. januarja 1934.

Izobraževalno društvo v Globasnici uprizori na svečnico, dne 2. februarja 1934 veseloigro

Rodoljub iz Amerike.

Začetek ob 3. uri popoldne v dvorani pri Šostarju. K obilni udeležbi vabi

O d b o r.

Inserirajte v Koroškem Slovincu!